

значними обмеженнями в доступі до води, засобів гігієни й санітарно-технічного обладнання. Упродовж 2022 року близько 16 млн людей в Україні потребували допомоги у сфері водопостачання, санітарії та гігієни [1].

Висновки.

Гуманітарна ситуація в Україні стрімко погіршилась у 2022 році, коли російське вторгнення, що тривало вісім років, переросло в повномасштабну війну.

Протягом року через інтенсивні бойові дії виникли масштабні руйнування, тисячі людей загинули чи дістали поранень, мільйони покинули домівки, втратили роботу й засоби існування.

Кількість людей, які потребують гуманітарної допомоги та соціально-правового захисту, з початку року зросла з близько 3 млн до майже 18 млн людей.

Список літератури

1. [УКРАЇНА: ГУМАНІТАРНЕ РЕАГУВАННЯ У 2022 РОЦІ | Оперативні зведення](https://reports.unocha.org/uk/country/ukraine/) <https://reports.unocha.org/uk/country/ukraine/>
2. [https:// www.ohchr.org/en/news/2023/01/ukraine-civilian-casualty-update-3-january-2023](https://www.ohchr.org/en/news/2023/01/ukraine-civilian-casualty-update-3-january-2023)
3. <https://extranet.who.int/ssa/Index.aspx>
4. <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/scaling-up-mental-health-and-psychosocial-services-in-war-affected-regions--best-practices-from-ukraine>
5. <https://ukraine.un.org/uk/200611-upravlinnya-oon-z-prav-lyudyny-prezentuye-novu-dopovid-po-ukrayini>

УДК 614.212:616-053.2](477)''364''

ПЕДІАТРІЯ СЬОГОДЕННЯ

Виговська Оксана, Волосовець Олександр, Кривоустов Сергій
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, (м. Київ)

Російська агресія призвела до чисельних жертв серед мирного українського населення, зокрема дітей. Військові дії прямо або опосередковано призводять до зростання захворюваності дорослого і дитячого населення, хронічного стресу, особливо у дітей, що не має розрешення. Абсолютна більшість дітей в Україні, а це понад 7,5 млн дітей, потерпають від війни, і мова не лише про фізичні ушкодження. Це і порушення психологічного, психоемоційного стану, і абсолютне порушення всіх можливих прав дитини, загострення хронічних хвороб та розвитку психосоматичної патології. Війна руйнує звичний світ дитини, де вона почувала себе у безпеці, спотворює її уявлення про реальність та майбутнє.

За оперативними даними Генеральної Прокуратури України (<https://www.gp.gov.ua>) через варварські обстріли мирних українських міст і сіл за попередніми даними загинуло 440 дітей та поранена 851 дитина. Ці цифри далеко

не остаточні, оскільки триває робота щодо їх встановлення в місцях ведення активних бойових дій, на тимчасово захоплених та визволених територіях. 240 українських дітей були вбиті росіянами ще від самого початку війни на Сході України з 2014 року [1]. У цілому жертвами війни в Україні з початку російської агресії та анексії Криму у 2014 році стали 1 мільйон 700 тисяч українських дітей.

Уповноважена Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'я Герасимчук повідомляє про понад 234 тисячі примусово депортованих дітей на тимчасово окуповані території, або до росії, або до республіки білорусь з примусовою зміною їх громадянства. Такі дії, безумовно, є незаконними, забороненими Женевською конвенцією, міжнародним правом, і Україна буде боротися за кожну дитину. Ці дії окупантів були спланованими у рамках програми «денацифікації і денаціоналізації» України [2].

Понад 9 млн українських громадян у 21 сторіччі стали біженцями у своїй країні. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців 4,7 мільйони українців – виїхали за кордон, не менше 2 мільйонів з них – діти [3].

Основними викликами на які нині має відповісти Українська Педіатрія є не тільки війна, але й триваюча пандемія COVID-19, загрози інфекційних спалахів нових та відомих інфекційних хвороб, зростання захворюваності та поширеності інших хвороб дитячого віку, зокрема розладів поведінки і психіки, і, відповідно, зростання потреби дитячого населення у доступній та якісній медичній допомозі.

З початку повномасштабної війни за даними Міністерства охорони здоров'я України російська армія пошкодила 324 лікарні, зокрема 14 дитячих [4]. Не підлягають відновленню 24 заклади охорони здоров'я. Крім цього, під обстріли потрапили 60 бригад екстреної медичної допомоги, 12 лікарів загинули і 64 поранено. Це тільки верифіковані цифри.

Кількість дитячих лікарів в країні станом на 1.01.22 за даними Центру медичної статистики складала лише 7,8 тисяч осіб, що майже удвічі менше ніж у 2000 році. У закладах охорони здоров'я системи МОЗ України 1196 посад дитячих лікарів у державних та комунальних закладах охорони здоров'я залишаються взагалі вакантними, ще близько 500 посад зайнято сумісниками [5]. Забезпеченість дитячими лікарями до війни складала лише 1,03 на 1 тис. дитячого населення, що дещо менше ніж у ЄС та США. Нині за рівнем забезпеченості лікарями та медичними сестрами і акушерками Україна знаходиться на 38-му місці в Європейському регіоні Така від'ємна динаміка щодо кадрових ресурсів охорони здоров'я супроводжується скороченням обсягів підготовки лікарів та медичних сестер [6].

Укомплектованість штатних посад дитячих лікарів основними працівниками у областях становила тільки 78,9%. Найгірша ситуація із укомплектованістю педіатричних посад (менше 70%) у прифронтовій зоні та південно-східних регіонах (Херсонська, Миколаївська, Луганська, Кіровоградська області), де третина посад дитячих лікарів взагалі була неуккомплектована. Нині ситуація у прифронтових регіонах безумовно погіршилась внаслідок переміщення медичних працівників у

інші області України та їх еміграції. Це потребує особливих заходів щодо забезпечення медичної допомоги дітям у цих умовах.

За ініціативи МОЗ України та Європейського Союзу з початку повномасштабної війни в Україні вже розпочато 7 масштабних проєктів з впровадження телемедичної допомоги у 200 українських закладах охорони здоров'я.

Особливі ризики стосуються пацієнтів з хронічними захворюваннями, а також служби охорони материнства та новонароджених з урахуванням нинішньої реальності низького охоплення вакцинацією проти COVID-19 та іншими вакцинами в Україні за даними Центру громадського здоров'я МОЗ України, що нині складають не більше 80% від необхідного обсягу, що несе ризики спалахів кору та дифтерії. Окрім того, ускладнює ситуацію з вакцинацією через втрату медичної документації та інформації щодо попередніх вакцинацій дітей. У зв'язку із війною, багато дітей не отримали планові профілактичні щеплення за календарем щеплення.

За даними МОЗ України, після війни 2-3 млн українців потребуватимуть психіатричної допомоги, 15 млн – матиме ті чи інші психічні розлади. Серед них і діти. Факторами психотравматизації дітей в умовах війни є: втрата батьків (одного з них); втрата звичного оточення родини та друзів; розлука з батьками (батьком чи матір'ю); вимушена зміна місця проживання в країні; проживання у нових, незвичних і часто пристосованих умовах; страждання, голод і хвороби під час евакуації; нераціональне харчування та образ життя; зміна країни проживання; стигматизація біженців, як осіб залежних від інших.

Висновки.

1. Російська агресія призвела до чисельних жертв серед мирного українського населення, зокрема дітей.
2. Військові дії прямо або опосередковано призводять до зростання захворюваності дорослого і дитячого населення, хронічного стресу, особливо у дітей, що не має розрешення.

Список літератури

1. Zhertvamy viyny na skhodi Ukrayiny staly 1 mil'yon 700 tysyach ditey [1,700,000 children became victims of the war in eastern Ukraine] international organization] [Electronic resource] // iPress.ua. http://ipress.ua/news/zhertvamy_viyny_na_shodi_ukrainy_staly_1_milyon_700_tysyach_ditey__mizhnarodna_organizatsiya_153491.html [access date 28.11.2022] (in Ukrainian).
3. Ponad-234-tisaci-ditej-primusovo-vivezli-u-rosiu-ta-ordlo. [More than 234,000 children were forcibly taken to Russia and ORDLO] [Electronic resource] <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3497283-ponad-234-tisaci-ditej-primusovo-vivezli-u-rosiu-ta-ordlo.html> [access date 28.11.2022] (in Ukrainian).
4. UNICEF. Crises like the war in Ukraine – which has caused more than 2 million children to flee the country and displaced 3 million internally since February –

come on top of this record high. [Electronic resource] <https://www.unicef.org/press-releases/nearly-37-million-children-displaced-worldwide-highest-number-ever-recorded>. [access date 28.11.2022]

5. Z-pocatku-vtorgnenna-rosijska-armia-poskodila-v-ukraini-324-likarni. [Since the beginning of the invasion, the Russian army has damaged 324 hospitals in Ukraine]. [Electronic resource] <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3458441-z-pocatku-vtorgnenna-rosijska-armia-poskodila-v-ukraini-324-likarni.html> [access date 28.11.2022] (in Ukrainian).

6. Zabolot'ko VM. Medychni kadry ta merezha zakladiv okhorony zdorov'ya systemy MOZ Ukrayiny za 2020-2021 roky [Medical staff and the network of health care facilities of the Ministry of Health of Ukraine for 2020-2021]. [Electronic resource] Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine. Kyiv. 2022. <http://medstat.gov.ua/ukr/MMXIX.html> [access date 28.11.2022] (in Ukrainian).

7. Volosovets O.P., Zabolot'ko V.M., Volosovets A.O. Kadrove zabezpechennya haluzi okhorony zdorov'ya v Ukrayini ta sviti: suchasni vyklyky [Human resources in the field of healthcare in Ukraine and in the world: current challenges.]. Ukrainian medical news. 2020;13 (1):S.21-26 10.32471/umv.2709-6432.84.57 [in Ukrainian].

УДК 616.24-002.5-036.1-007.1

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА КОНЦЕПЦІЮ ЛАТЕНТНОЇ ТУБЕРКУЛЬОЗНОЇ ІНФЕКЦІЇ

Петренко В.І., Бондаренко Я.В., Пікас О.Б., Норецько С.Б.,
Казімі С., Декалюк А.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (м. Київ)

Туберкульоз (ТБ) – одна з найбільш смертоносних інфекційних хвороб у світі. До пандемії COVID-19 туберкульоз був провідною причиною смерті від одного інфекційного агента [1]. Тисячі років людство інфікується *Mycobacterium tuberculosis* (МБТ), однак у більшості ймовірно інфікованих осіб не розвиваються симптоми захворювання, деякі люди навіть можуть елімінувати МБТ з організму. У понад 90 % осіб, які ймовірно інфіковані МБТ, розвивається латентна туберкульозна інфекція (ЛТБІ).

За оцінкою ВООЗ чверть населення земної кулі латентно інфікована МБТ [1], що свідчить про великий резервуар, з якого може розвинути ТБ. Розуміння всіх ланок імунних реакцій, які призводять до ЛТБІ, і постійного контролю за інфікованістю МБТ має ключове значення для захисту від розвитку активного ТБ.

Мета роботи – розглянути сучасну концепцію контролю за МБТ.

Матеріали та методи. Було проаналізовано 50 літературних джерел, використовуючи електронні бази медичних публікацій, головним чином PubMed.